

نقد عملیاتی.

مقدمه

محافظه کاری به عنوان میزان قابلیت رسیدگی (تاییدپذیری) بالاتر مورد نیاز، برای شناسایی سودها نسبت به زیان ها تعریف شده است. محافظه کاری در بیان سنتی، عبارت است از اینکه: "هیچ سودی را پیش بینی نکن اما همه زیان ها را پیش بینی کن". با وجود انتقادهایی که تا کنون به محافظه کاری شده است، محافظه کاری در حسابداری برای قرن ها دوام پیدا کرده و به نظر می رسد در چندین سال گذشته افزایش یافته باشد [۳۱]. مطالعات نشان می دهد که مدیران از طریق انتخاب سیاست های خاص حسابداری، تغییر در برآوردهای حسابداری و مدیریت اقلام تعهدی، سودهای گزارشی را تعدیل می کنند. یک مثال از شناسایی نامتقارن اقلام تعهدی، قاعده اقل بهای تمام شده و قیمت بازار برای موجودی ها است که زیان های ناشی از کاهش ارزش بازار موجودی ها را شناسایی می کند، ولی سودهای تحقق نیافته را شناسایی نمی کند. حسابداری سود و زیان غیر عملیاتی دارایی های ثابت نیز نامتقارن است، که به شکل استاندارد کاهش ارزش دارایی ها، در اکثر کشورها (استاندارد های داراییهای ثابت مشهود، شماره ۱۱ و دارایی های نامشهود، شماره ۱۷ در ایران) ارائه شده است. در کل، می توان گفت که شناسایی نامتقارن سود و زیان یک ویژگی اساسی قواعد و رویه های حسابداری است. بال و شیواکومار به این موضوع اشاره می کنند، که اگر زیانهای عملیاتی به صورت به موقع در سود شناسایی نگردند، ممکن است مدیران با دوره تصدی کوتاه مدت، توقف پروژه های بلند مدت زیانده (با خالص ارزش فعلی منفی) را به تاخیر بیندازند زیرا این پروژه ها در کوتاه مدت باعث ایجاد درآمد و نیز اعتبار ناشی از بزرگتر شدن شرکت برای آنها خواهد شد [۱۱]. از سوی دیگر، انتظار می رود مدیران با اعمال نظر بر اقلام تعهدی موجب افزایش سطح محافظه کاری در حسابداری گردند.

تقاضا برای گزارشگری محافظه کارانه

دلایل تقاضا برای گزارشگری محافظه کارانه دال بر این مدعا هستند که محافظه کاری برای استفاده کنندگان گزارش-های مالی شرکت سودمند است. نگاه خوشبینانه مدیران و مالکان نسبت به شرکت به احتمال زیاد در صورت های مالی منعکس می گردد. در نتیجه، بدبینی در حسابداری یک امر ضروری است تا این نگاه خوش بینانه خنثی شود. همچنین، پیامدهای یک زیان بالقوه در آینده (ناشی از

1- verification

بررسی محافظه کاری در سود حسابداری

و رابطه آن با اقلام تعهدی در

بورس اوراق بهادار تهران

دکتر کاوه مهرانی^۱، محمد حلاج^۲، عباس حسینی^۳

۱- استادیار گروه حسابداری دانشکده مدیریت دانشگاه تهران

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه تهران

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه تهران

چکیده

محافظه کاری در حسابداری به عنوان عدم تقارن زمانی در شناسایی اخبار خوب در مقابل اخبار بد، در صورت های مالی تفسیر شده است. در این تفسیر از محافظه کاری، سود حسابداری اخبار بد را سریع تر از اخبار خوب منعکس می کند. با بکارگیری بازده سهام برای اندازه گیری اخبار می توان میزان عدم تقارن زمانی در شناسایی اخبار بد و اخبار خوب را به عنوان معیاری از رفتار محافظه کارانه و پرسش اصلی تحقیق در بازار سرمایه ایران آزمون نمود. از طرفی، حسابداری تعهدی حق انتخاب قابل توجهی به مدیران در تعیین سود در دوره های زمانی متفاوت اعطا می کند و مدیران را با گزینه های متفاوتی در مورد زمان شناسایی سودها و زیان های عملیاتی روبرو می سازد. از این رو، به عنوان پرسش دوم تحقیق، انتظار می رود سهم زیادی از عدم تقارن زمانی تحت تاثیر اقلام تعهدی (در مقایسه با جریان های نقد عملیاتی) باشد. برای یافتن پاسخ پرسش های تحقیق، داده های ۱۰۶ شرکت عضو بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۸۵-۱۳۷۶ با بهره گیری از روش تجزیه و تحلیل رگرسیون ترکیبی، مورد بررسی قرار گرفته، و نتایج تحقیق حاکی از این است که سود حسابداری حدود ۳/۶۶ مرتبه نسبت به بازده منفی سهام حساستر از بازده مثبت سهام است. و حدود ۷۸ درصد از عدم تقارن زمانی در سود حسابداری توسط اقلام تعهدی توضیح داده می شود.

واژگان کلیدی: عدم تقارن زمانی، محافظه کاری، سود حسابداری، اقلام تعهدی، جریان های

* نویسنده مسئول
abbas64@gmail.com

شناسایی زودتر سودها و بالاتر نشان دادن دارایی-ها در دوره جاری) بسیار بیشتر از پیامدهای یک سود بالقوه است. از طرفی اعتقاد بر این است که طبق درخواست استفاده کنندگان، حسابرسان برای بررسی سودهای شناسایی شده معمولاً شواهد قابل رسیدگی تری از حسابداران طلب می کنند، از این رو حسابداران با خطر بالقوه ناشی از افزایش سود نادرست روبرو هستند [۲۳].

اقلام تعهدی و محافظه کاری

سودها و زیان های اقتصادی را می توان به عنوان جریان های نقدی به علاوه هر گونه تجدید نظر در ارزش فعلی جریان های نقدی مورد انتظار آتی در نظر گرفت. بنابراین، حداقل قسمتی از شناسایی نامتقارن سودها و زیان ها عملیاتی، بایستی به وسیله اقلام تعهدی انجام شود. زیرا اقلام تعهدی مبنایی است برای تجدید نظر در برآوردهای انجام شده از جریانات نقدی آتی، که قبل از تحقق واقعی آنها اتفاق می افتند. مثال هایی از شناسایی نامتقارن سود و زیان مربوط به سرمایه در گردش شامل: سود و زیان معاملات اوراق بهادار، کاهش ارزش موجودی ناشی از ضایعات، نابابی و کاهش در ارزش بازار آنها، تجدید ارزیابی حساب های دریافتنی و ایجاد ذخایر برای هزینه های عملیاتی ناشی از رویدادهای نامطلوب در دوره جاری می باشند. مثال هایی از شناسایی نامتقارن سود و زیان مربوط به دارایی ها و بدهی های بلند مدت عبارتند از: مخارج تجدید ساختار، مخارج استهلاک سرفعلی ناشی از تحصیل با خالص ارزش فعلی منفی و مخارج کاهش ارزش دارایی ها ناشی از سرمایه گذاری های بلندمدت با خالص ارزش فعلی منفی. در نتیجه، حسابداری تعهدی حق انتخاب مدیران در تعیین سود در دوره های زمانی مختلف را به طور قابل توجهی افزایش می دهد. در واقع تحت این نوع سیستم حسابداری، مدیران کنترل چشمگیری بر زمان تشخیص برخی اقلام هزینه از جمله هزینه های تبلیغات و مخارج تحقیق و توسعه دارند. از سوی دیگر مدیران در سیستم حسابداری تعهدی، با گزینه های متفاوتی در مورد زمان شناسایی درآمدها نیز روبرو هستند، از جمله شناسایی سریعتر درآمد از طریق انجام فروش های نسبه [۲۹].

بنابراین، مدیران از طریق اقلام تعهدی می توانند بر میزان محافظه کاری (عدم تقارن زمانی در شناسایی اخبار خوب نسبت به اخبار بد) موثر باشند، در حالی که وجه نقد حاصل از عملیات کمتر می تواند تحت تاثیر مدیریت قرار گیرد.

روش های اندازه گیری محافظه کاری

در ادبیات تحقیق چندین روش برای اندازه گیری محافظه کاری مطرح شده است. در ادامه، به اختصار سه معیار شناخته شده در اندازه گیری محافظه کاری تبیین می گردد:

معیارهای محافظه کاری مبتنی بر اقلام تعهدی

گیولی و هاین در سال ۲۰۰۰ میلادی روشی برای اندازه گیری محافظه کاری با استفاده از اقلام تعهدی ارائه نمودند. طبق این روش، وجود مستمر اقلام تعهدی غیرعملیاتی منفی در طی یک دوره زمانی بلندمدت در شرکت ها، معیاری از محافظه کاری به شمار می رود؛ یعنی هرچه میانگین اقلام تعهدی غیرعملیاتی طی دوره مربوطه منفی و بیشتر باشد، محافظه کاری بیشتر خواهد بود. در عین حال، نرخ انباشتگی خالص اقلام تعهدی غیرعملیاتی منفی نشانگر تغییر درجه محافظه کاری در طول زمان می باشد [۲۱].

بال و شیواکومار در سال ۲۰۰۵ میلادی، روش دیگری با استفاده از اقلام تعهدی برای اندازه گیری محافظه کاری ارائه کردند. آن ها با استفاده از رابطه رگرسیونی زیر بین اقلام تعهدی و جریان های نقدی دریافتند که در صورت وجود زیان های عملیاتی ارتباط اقلام تعهدی و جریان های نقدی قویتر است. و این معیاری از رفتار محافظه کارانه می باشد [۱۱].

$$ACCD = b_0 + b_1 * DCF_{i,t} + b_2 * CF_{i,t} + b_3 * DCF_{i,t} * CF_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

در این مدل ACCD، کل اقلام تعهدی، CF، جریانهای نقد عملیاتی و DCF، متغیر مجازی است، در صورت منفی بودن جریان نقد عملیاتی، برابر با یک و در غیر این صورت برابر با صفر می باشد. در این رابطه b_2 ، همبستگی بین اقلام تعهدی و جریان های نقدی در هنگام وجود اخبار خوب و $b_3 + b_2$ همبستگی بین اقلام تعهدی و جریانهای نقدی در هنگام وجود اخبار بد را اندازه گیری می کند. محافظه کاری به این معنی است که در هنگام وجود جریانهای نقدی منفی، اقلام تعهدی نیز به دلیل شناسایی سریعتر زیان های تحقق نیافته، با احتمال بیشتری منفی هستند، در حالی که این رابطه در هنگام وجود جریانهای نقدی مثبت وجود ندارد. هرچه b_3 بزرگتر باشد، رفتار نامتقارن در قبال سود و زیان های اقتصادی (اخبار خوب و بد) بیشتر و در نتیجه محافظه کاری بیشتر خواهد بود. از مزایای این مدل این است که برای اندازه گیری محافظه کاری بر بازده بازار متکی نمی باشد [۱۱].

معیار محافظه کاری مبتنی بر ارزش های بازار

طبق نظر بیور و رایان، امکان ندارد نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار خالص دارایی ها برابر یک باشد [۱۶]. زیرا، ارزش بازار دارایی ها و بدهی ها در برگیرنده تغییر در خالص دارایی ها در هر دوره است اما همه این تغییرات در حساب ها و گزارشات مالی ثبت نمی شوند. تحت حسابداری محافظه کارانه، افزایش

دارایی‌ها (سودها) که قابلیت رسیدگی ندارند ثبت نمی‌گردند، در حالی که کاهش‌هایی با همان میزان قابلیت رسیدگی، ثبت می‌شوند. در نتیجه خالص دارایی‌ها کمتر از واقع و زیر ارزش بازار گزارش خواهد شد [۳۱].

همچنین، بیور و ریان بیان می‌دارند که اختلاف ارزش‌های بازار و دفتری تابعی از دو جزء می‌باشد: (۱) شناسایی سوگیرانه ارقام حسابداری؛ و (۲) شناسایی یا تأخیر ارقام حسابداری. آن‌ها بیان می‌کنند جزء سوگیرانه^۱ (BC) منعکس‌کننده تفاوت‌های مستمر (دایمی) بین ارزش‌های بازار و دفتری است که بخشی از آن ناشی از محافظه کاری در اندازه‌گیری و شناخت اولیه ارقام در صورت‌های مالی و بخش دیگر منعکس‌کننده نوسانات زودگذر در کل بازار می‌باشد. این برداشت از محافظه کاری (کمتر نشان دادن مستمر ارزش دفتری نسبت به ارزش بازار)، مطابق با تحقیقات فلتهم و اولسن [۲۰]، و استوبر [۲۸] می‌باشد. بیور و ریان همچنین پیشنهاد می‌کنند که جزء دارای تأخیر^۲ (LC) منعکس‌کننده تفاوت‌های موقتی بین ارزش‌های دفتری و ارزش بازارهای و ناشی از تأخیر سیستم حسابداری در ثبت و شناسایی سودها و زیان‌های غیرمنتظره^۳ می‌باشد.

معیار عدم تقارن زمانی در شناسایی سود و زیان (مدل باسو)

تا دهه ۱۹۶۰ میلادی، نحوه عمل حسابداری بیشتر بر حسابداری تعهدی تاکید داشته، در حالی که تحقیقات بیشتر به تئوری هنجاری اختصاص داشت. با گسترش در حوزه‌های مالی و اقتصادی (برای مثال؛ تئوری اثباتی اقتصادی، فرضیه بازارهای کارآ، و مدل قیمت‌گذاری داریبی‌های سرمایه‌ای)، تحقیقات حسابداری شروع به استفاده از سود اقتصادی به عنوان معیاری برای اندازه‌گیری کیفیت سود حسابداری نمودند. برای مثال، بال و براون، با بنا نهادن تحقیق خود بر فرض بازارهای کارآ، رابطه بین سود حسابداری (E_{it}) و بازده سهام (R_{it}) را مورد مطالعه قرار دادند [۱۴]. مدل مورد استفاده آن‌ها به شرح زیر بود:

$$\frac{E_{it}}{P_{it-1}} = a_t + \beta_t R_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

R^2 این معادله رگرسیون نشانگر میزان بازنمایی سود حسابداری دوره جاری توسط بازده است، به عبارتی، ویژگی به موقع بودن سود حسابداری. نتایج حاصل از این تحقیق حاکی از این است که سود حسابداری به صورت نامتقارن نسبت به سود اقتصادی دارای تأخیر است.

.....*

- 1- Biased component
- 2- Lagged component
- 3- Unexpected Gains and Losses

باسو محافظه کاری را به عنوان ویژگی دیگری از سود حسابداری به مدل پیش گفته افزود. وی محافظه کاری را به عنوان تمایل حسابداران در رعایت سطح بالاتری از قابلیت رسیدگی در شناسایی اخبار خوب (سودها) نسبت به اخبار بد (زیان‌ها) در صورت‌های مالی تعریف می‌کند. به عبارتی، حسابداران برای شناسایی اخبار بد به سطح بررسی (تاییدپذیری) کمتری نسبت به اخبار خوب نیاز دارند. در نتیجه، حسابداران اخبار بد را با سرعت بیشتری نسبت به اخبار خوب منعکس می‌کنند، که این رفتار را عدم تقارن محافظه کارانه در زمانبندی سودهای حسابداری می‌نامند [۱۵]. مبنای مطالعه حاضر در بررسی محافظه کاری در بورس اوراق بهادار تهران، مدل عدم تقارن زمانی باسو می‌باشد.

مدل باسو در اندازه‌گیری محافظه کاری:

$$\frac{E_{it}}{P_{it-1}} = b_0 + b_1 D_{it} + b_2 R_{it} + b_3 (R_{it} \times D_{it}) + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

در این مدل E_{it} سود حسابداری شرکت i در سال t است و نشان دهنده: (۱) تاثیر عملکرد جاری و (۲) عملکرد آتی مشتمل بر اخبار بد است (از طریق ارقام تعهدی) است.

P_{it-1} = ارزش بازار حقوق صاحبان سهام شرکت i در پایان سال $t-1$ (ابتدای سال t)
 R_{it} = بازده سهام شرکت i در سال t ، تفاوت قیمت هر سهم شرکت در پایان دوره و قیمت هر سهم در ابتدای دوره بعلاوه تعدیلات ناشی از عایدات سهام (شامل سود، سهام جایزه، و ...) تقسیم بر قیمت هر سهم در ابتدای دوره. دوره مورد محاسبه بازده ۱۲ ماهه منتهی به پایان خرداد هر سال است. و بازده سهام نشان دهنده: (۱) تاثیر عملکرد جاری و (۲) عملکرد آتی، مشتمل بر اخبار خوب و اخبار بد است [۲۴ و ۲۲].

D_{it} = متغیر مجازی است، در صورتی وجود اخبار بد برابر با یک و در غیر اینصورت برابر با صفر است. اگر اخبار خوب وجود داشته باشد، $D_{it} = 0$ ، از معادله رگرسیون (۲) معادله زیر حاصل می‌شود، که در این معادله ضریب متغیر $(b_2) R_{it}$ برابر با ضریب رگرسیون در معادله (۱) برای اخبار خوب است (β_t^{GN}):

$$\frac{E_{it}}{P_{it-1}} = b_0 + b_2 R_{it} + \varepsilon_{it} \quad (3)$$

اگر اخبار بد وجود داشته باشد، $D_{it} = 1$ ، آنگاه از معادله رگرسیون (۲) معادله زیر حاصل می‌شود، که در این معادله ضریب متغیر $(b_2 + b_3) R_{it}$ ، برابر با ضریب رگرسیون در معادله (۱) برای اخبار بد است (β_t^{BN}):

$$\frac{E_{it}}{P_{it-1}} = b_0 + b_1 + (b_2 + b_3)R_{it} + \varepsilon_{it} \quad (4)$$

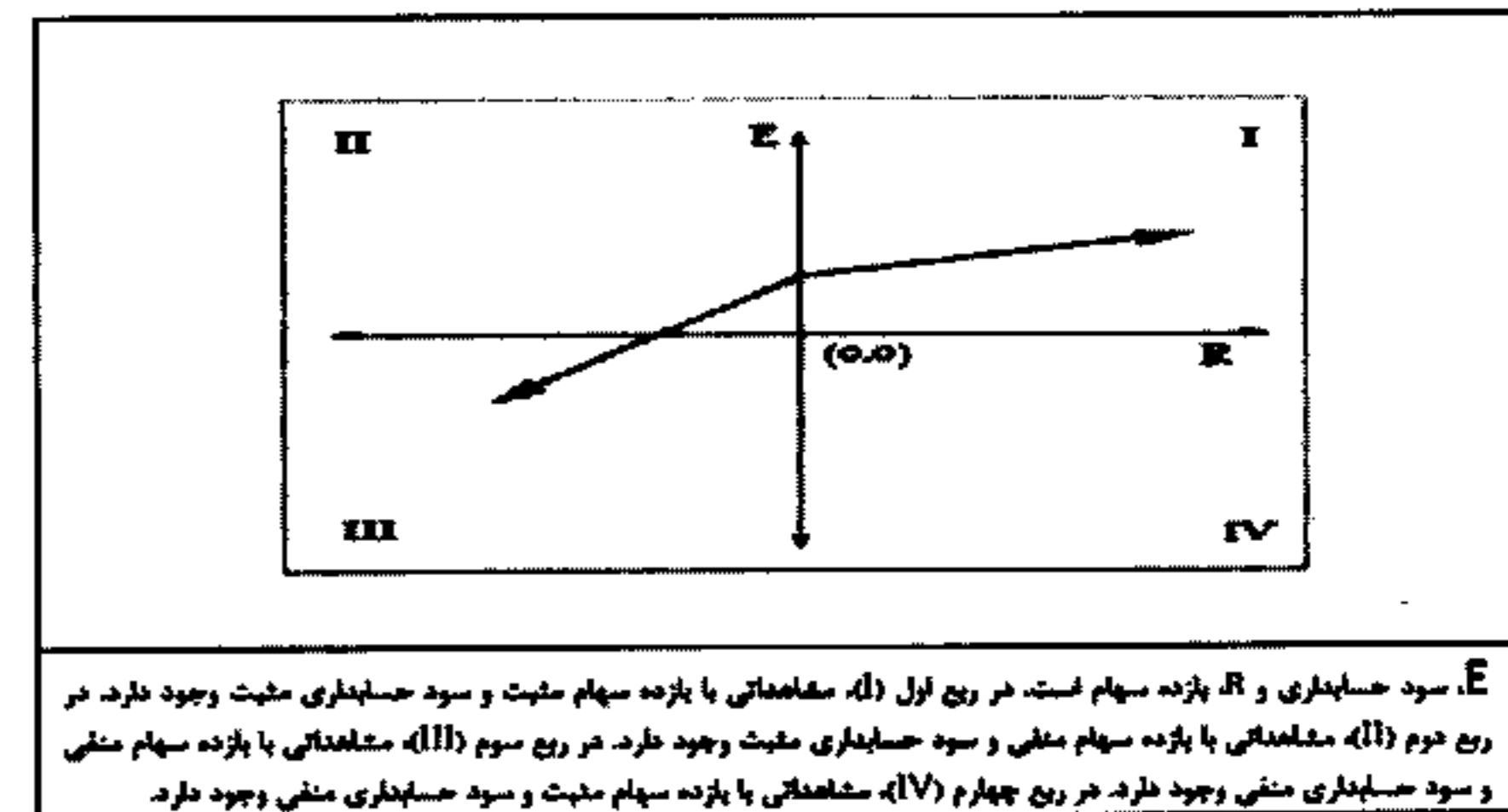
از دو معادله رگرسیون فوق الذکر (۳) و (۴)، و ضرایب بدست آمده، می توان گفت که سطح محافظه کاری منعکس در سود یا محافظه کاری سود (b_3)، حاصل تفاوت ضریب رگرسیون برای اخبار بد (β_i^{BN}) و ضریب رگرسیون برای اخبار خوب (β_i^{GN}) به صورت زیر است:

$$b_3 \equiv \beta_i^{BN} - \beta_i^{GN}$$

در صورت مثبت بودن ضریب b_3 می توان نتیجه گرفت که اخبار بد نسبت به اخبار خوب با سود دوره جاری همبستگی بیشتری دارد یا به عبارتی، اخبار خوب نسبت به اخبار بد با سودهای آتی همبستگی بیشتری دارد. بنابراین، مثبت بودن ضریب b_3 دال بر وجود عدم تقارن زمانی در شناسایی اخبار بد نسبت به اخبار خوب و محافظه کاری است.

شکل (۱)، رابطه پیش بینی شده بین سود حسابداری و بازده سهام را نشان می دهد. شیب خط برای بازده های منفی سهام (در ناحیه دوم و سوم) انتظار می رود بیشتر از شیب خط برای بازده های مثبت سهام (در ناحیه اول) باشد. به این علت که در حسابداری محافظه کارانه احتمال شناسایی سریع تر زیان های تحقق نیافته (اخبار بد) بیشتر از سودهای تحقق نیافته (اخبار خوب) است [۱۵].

شکل (۱). رابطه مفروض بین سود حسابداری و بازده سهام در صورت وجود محافظه-کاری

پیشینه تحقیق

تحقیقات خارجی

باسو در سال ۱۹۹۷ تاثیر محافظه کاری را بر صورت های مالی بررسی می کند. او محافظه کاری در

حسابداری را به عنوان شناسایی به موقع تر اخبار بد در مقایسه با اخبار خوب تفسیر می کند. در بازارهای کارا، بازده سهام به صورت سیستماتیک و سریع تمام اخبار در دسترس عموم را منعکس می کنند، بنابراین او از بازده سهام برای اندازه گیری اخبار استفاده نمود. به موقع تر بودن شناسایی اخبار بد دلالت بر این دارد که سود نسبت به بازده ها منفی در مقایسه با بازده های مثبت در هر زمانی (به طور همزمان) حساس تر است، که این حساسیت توسط شیب خط رگرسیون معکوس سود به بازده اندازه گیری می گردد. او نشان داد که حساسیت سود به بازده های منفی دو الی شش برابر بزرگتر از حساسیت سود به بازده های مثبت است. علاوه بر این، باسو نشان می دهد که به موقع تر بودن سود اساسا بر اثر شناسایی به موقع تر اخبار بد از طریق ارقام تعهدی (و نه جریان های نقدی) است. از سوی دیگر ارقام تعهدی و جریان های نقدی در زمانبندی شناسایی اخبار خوب در صورتهای مالی، تفاوتی با یکدیگر ندارند [۱۵].

با در مطالعه خود تاثیر اعمال نظر مدیر از طریق ارقام تعهدی بر محافظه کاری در حسابداری را مورد بررسی قرار داد. نتایج تجربی حاکی از این است که محافظه کاری در حسابداری اساسا قابل انتساب به ارقام تعهدی غیر منتظره است و نه ارقام تعهدی منتظره؛ به هر حال، این استنباط بهتر است با احتیاط تفسیر گردد، زیرا برداشت های درباره تاثیر نسبی ارقام تعهدی منتظره و غیر منتظره بر محافظه کاری در حسابداری بستگی به مدل های ارقام تعهدی دارد [۲۵].

رویچودهاری و واتس رابطه بین عدم تقارن زمانی سود و زیان و نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری را به عنوان معیارهای محافظه کاری شرطی و غیر شرطی، مورد بررسی قرار دادند. نتایج تحقیق بیانگر وجود یک رابطه منفی معنی دار بین این دو معیار سنجش محافظه-کاری بود. همچنین آنها دریافتند هرچه دوره برآورد معیار عدم تقارن زمانی طولانی تر شود، این رابطه منفی کمتر می شود. در دوره های سه ساله رابطه این در معیار مثبت خواهد شد [۲۷].

دیتریش، مولر و ریدل با بررسی معیار عدم تقارن زمانی در اندازه گیری محافظه کاری (معیار باسو) ویژگی هایی از روش برآورد عدم تقارن زمانی را مشخص کردند که در صورت نبود شرایط محدود شده (شرایط آزمایشگاهی) به سوگیری در آزمون آماری منجر می شود، در حالی که به ندرت در مطالعات تجربی می توان این شرایط محدود شده را تامین کرد. آن ها با بکارگیری مجموعه ای از داده های فاقد عدم تقارن زمانی در سود گزارش شده، نشان دادند که این سوگیری باعث رسیدن به شواهدی دال بر وجود محافظه کاری می شود [۱۹].

بال و کوتاری با بکارگیری یک مدل اقتصاد سنجی به بررسی اعتبار مدل باسو در اندازه گیری محافظه کاری پرداختند. آنها نشان دادند که با فرض نبود (صفر در نظر گرفتن) عدم تقارن زمانی، معیار باسو فاقد سوگیری است. همچنین آنها به روش اقتصاد سنجی به تشریح تحلیل رویچودهاری و واتس [۲۷] پرداخته و بیان

نمودند که انتظار می رود رابطه منفی بین نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری سهام (MTB) و عدم تقارن زمانی در اندازه گیری محافظه کاری، ناشی از چگونگی انعکاس تغییر انتظارات بازار در رابطه با فرصت های رشد شناسایی نشده در سود حسابداری باشد. تحلیل آنها، از لحاظ اقتصادسنجی معیار عدم تقارن زمانی را به خوبی اثبات و توجیه نمود. آنها استدلال می کنند که بسیاری از انتقادات وارده به مدل باسو، ناشی از تصور اشتباه درباره اهداف این تحقیق می باشد [۱۲].

خلاصه ای از تحقیقات انجام شده در زمینه اندازه گیری و تلاش برای تعریف محافظه کاری به شرح جدول زیر می باشد:

ردیف	نام نویسنده	سال انجام	موضوع تحقیق	نتیجه گیری	توضیحات
1	واتس [30]	1993	اندازه گیری محافظه کاری	تغییرات منفی سود نسبت به تغییرات مثبت سود، با احتمال بیشتری در دوره های بعدی برگشت می خورد.	تغییرات مثبت سود دائمی و تغییرات منفی سود موقت است.
2	فلنهام و لولسان [20]	1995	اندازه گیری محافظه کاری از طریق ارزش خالص دارایی ها	محافظه کاری را می توان از طریق میزان ارائه خالص دارایی ها زیر ارزش بازار اندازه گیری کرد.	مشابه تحقیق پور و ریان (2000)
3	استیور [28]	1996	اندازه گیری محافظه کاری	محافظه کاری را می توان از طریق تعیین میزان کم نمایی خالص دارایی ها اندازه گیری کرد.	مشابه تحقیق فلنهام و لولسان 1995, 1996
4	پور و ریان [16]	2000	اندازه گیری محافظه کاری از طریق خالص دارایی ها	محافظه کاری با تغییر در نسبت استهلاک اثبات شده به اصول و ماشین آلات، تجهیزات و هزینه تحقیق و توسعه به فروش، و ذخیره لایفو به کل دارایی ها تغییر می کند.	با افزایش محافظه کاری، بخش دائمی تفاوت ارزش دفتری نسبت به ارزش بازار افزایش می یابد.
5	گیولی و هاین [21]	2000	اندازه گیری محافظه کاری از طریق اقلام تمهدی	محافظه کاری، سود اثبات شده گزارش شده در طول زمان را کاهش می دهد.	علامت و اندازه اقلام تمهدی غیر عملیاتی اثبات شده در طول زمان معیاری از محافظه کاری است.
6	احمد و مورتن و شینر [7]	2000	رابطه بین سرافقی و سود غیر عملیاتی دوره قبل و دوره جاری	بین سود غیر عملیاتی دوره قبل و سرافقی رابطه معکوس است.	محافظه کاری بین سود دفتری و سود بازاری تفاوت ایجاد می کند.
7	احمد و همکاران [8]	2002	رابطه بین کشمکش های سهامداران و بستکاران بر سر سود و محافظه کاری	هر چه کشمکش بین سهامداران و بستکاران جدی تر باشد، محافظه کاری بیشتر می شود.	از 2 معیار محافظه کاری BC پور و ریان و اقلام تمهدی گیولی و هاین استفاده کردند.
8	بال و شواکومار	2005	اندازه گیری محافظه کاری از طریق ارتباط اقلام تمهدی و جریان نقدی	همبستگی بین اقلام تمهدی و جریان های نقدی در هنگام وجود اخبار بد بیشتر است.	مدلی مناسب برای اندازه گیری محافظه کاری در شرکت های غیر بورسی.

تحقیقات داخلی

در ایران تا کنون تحقیقات اندکی در رابطه با محافظه کاری صورت گرفته است. دکتر بنی مهد در رساله دکتری خود از میان متغیرهای مفروض رابطه اندازه شرکت را بر محافظه کاری سود بررسی کرده و به رابطه معنی داری بین اندازه و محافظه کاری دست نیافته است [۱].

کردستانی و لنگرودی به بررسی رابطه عدم تقارن زمانی سود و نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری به عنوان معیارهای محافظه کاری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج

فرضیه های تحقیق

تحقیق آنها حاکی از وجود یک رابطه منفی معنی دار بین این دو معیار سنجش محافظه کاری بود همچنین آنها دریافتند هر چه دوره برآورد معیار عدم تقارن زمانی طولانی تر شود، این رابطه منفی تر می شود [۵]. نتایج تحقیقات مشابه حاکی از منفی بودن این رابطه در دوره های کوتاه مدت است، که با افزایش دوره برآورد رابطه بین این دو معیار مثبت شده و سرمایه گذاران میتوانند از هر دو معیار به شکل همسو برای ارزیابی محافظه کاری استفاده نمایند [۲۷].

شهریاری نیز به بررسی رابطه بین هزینه های سیاسی بر میزان محافظه کاری اعمال شده توسط شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته است. رابطه هفت متغیر اندازه، درجه رقابت در صنعت، شدت سرمایه گذاری، ریسک، مالکیت دولتی، نرخ موثر مالیاتی و تمرکز مالکیت با محافظه کاری توسط وی مورد بررسی قرار گرفته و نتایج تحقیق نشان می دهد که با افزایش اندازه، محافظه کاری کاهش می یابد. همچنین بین درجه رقابت در صنعت و مالکیت دولتی با محافظه کاری یک رابطه مستقیم برقرار است. بین ریسک و نرخ موثر مالیاتی با محافظه کاری هیچ گونه رابطه معنی داری مشاهده نشده و بین شدت سرمایه گذاری و تمرکز مالکیت با محافظه کاری یک رابطه معکوس برقرار است [۳].

رضازاده و آزاد به تبیین رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی بین سرمایه گذاران و میزان محافظه کاری در گزارشگری مالی پرداختند. آنها برای اندازه گیری عدم تقارن اطلاعاتی و محافظه کاری به ترتیب از دامنه ی تفاوت قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام و معیار باسو استفاده کردند. نتایج تحقیق بیانگر وجود رابطه مثبت و معنی دار میان عدم تقارن اطلاعاتی بین سرمایه گذاران و سطح محافظه کاری اعمال شده در صورت های مالی است. همچنین، نتایج نشان می دهد که تغییر عدم تقارن اطلاعاتی بین سرمایه گذاران موجب تغییر در سطح محافظه کاری می گردد [۲].

کردستانی و مجدی به بررسی ارتباط بین ویژگی های کیفی سود و هزینه سرمایه سهام عادی در بورس تهران پرداختند. ویژگی های کیفی مورد بررسی آنها پایداری، قابلیت پیش بینی، مربوط بودن، به موقع بودن و محافظه کاری بود. ایشان در اندازه گیری محافظه کاری، از معیار عدم تقارن زمانی باسو استفاده نمودند. نتایج آن ها بیانگر وجود رابطه معکوس و معنی دار بین چهار ویژگی پایداری، قابلیت پیش بینی، مربوط بودن و به موقع بودن سود و هزینه سرمایه سهام عادی می باشد. اما بین سطح محافظه کاری سود و هزینه سرمایه سهام عادی رابطه معنی داری مشاهده نمی شود [۶].

اعمال محافظه کاری، مستلزم بکار بردن قابلیت رسیدگی (تاییدپذیری) نامتقارن در شناسایی سودها (اخبار خوب) نسبت به زیان ها (اخبار بد) است. طبق تفسیر ارائه شده توسط باسو (۱۹۹۷) در صورت وجود

محافظه کاری، انتظار می رود همبستگی اخبار بد (بازده منفی) نسبت به اخبار خوب (بازده مثبت) با سود دوره جاری بیشتر باشد. برای آزمون وجود محافظه کاری و سنجش آن در بورس اوراق بهادار تهران، فرضیه اول تحقیق را می توان به شرح ذیل مطرح کرد:

فرضیه اول: اخبار بد نسبت به اخبار خوب با سود دوره جاری همبستگی بیشتری دارند.

باسو [۱۵] و پا [۲۵] بیان و اثبات می کنند، از آنجا که سود حسابداری قابل تفکیک به اقلام تعهدی و جریان های نقد عملیاتی است و سود بیشتر تحت تاثیر اعمال نظر مدیریت از طریق اقلام تعهدی است، انتظار می رود محافظه کاری سود حسابداری بیشتر متاثر از اقلام تعهدی در مقایسه با جریان های نقد عملیاتی باشد. مطابق ایشان فرضیه دوم این تحقیق به شکل زیر بیان می شود:

فرضیه دوم: محافظه کاری (همبستگی بیشتر اخبار بد نسبت به اخبار خوب با سود دوره جاری) متاثر از اقلام تعهدی است.

سود حسابداری قابل تقسیم به دو بخش نقدی و تعهدی به شکل زیر است:

$$E_{it} = ACC_{it} + CF_{it} \quad (5)$$

ACC_{it} = کل اقلام تعهدی شرکت t در سال t .

CF_{it} = جریان نقد عملیاتی شرکت t در سال t .

مشابه مطالعه پا [۲۵]، تاثیر اجزاء سود بر سطح محافظه کاری منعکس در سود را می توان با قرار دادن جریان های نقد عملیاتی (CF_{it}) و اقلام تعهدی (ACC_{it}) به جای سود حسابداری (E_{it}) در معادله رگرسیون (۲) مورد آزمون قرار داد. b_3^{ACC} و b_3^{CF} به ترتیب، نشان دهنده عدم تقارن زمانی موجود در اقلام تعهدی و اجزاء نقدی سود هستند یا به دیگر سخن، محافظه کاری ناشی از اقلام تعهدی و جریان نقدی.

عدم تقارن زمانی سود، برابر با مجموع عدم تقارن زمانی جریان های نقدی عملیاتی و عدم تقارن زمانی اقلام تعهدی است: $b_3^E = b_3^{ACC} + b_3^{CF}$. تاثیر نسبی اجزاء سود با سطح محافظه کاری منعکس در سود را می توان از تقسیم b_3^{ACC} و b_3^{CF} بر b_3^E بدست آورد [۲۵].

روش تحقیق

این تحقیق به لحاظ ماهیت و روش از نوع تحقیق همبستگی است. تحقیقات همبستگی برای کسب اطلاع از وجود رابطه میان متغیرها انجام می پذیرند. داده های مورد نیاز در تحقیق با استفاده از نرم افزارها و بانک های اطلاعاتی موجود گردآوری شده و در نهایت، تحلیل داده ها و آزمون ها به کمک نرم افزارهای

Excel، SPSS و EViews صورت پذیرفته است.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری، شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. نمونه گیری به روش حذفی با اعمال شرایط زیر انجام شد:

۱- شرکت ها باید تا پایان اسفند سال ۷۶ در بورس پذیرفته شده باشند

۲- تاریخ مالی شرکت ها باید منتهی به پایان اسفند هر سال باشد.

۳- دفعات معامله شرکت ها در سال از ۴۰ مرتبه کم تر نباشد [۴].

۴- شرکت ها نباید سال مالی خود را در طی دوره مورد مطالعه تغییر داده باشند.

۵- شرکت سرمایه گذاری یا با فعالیت خاص (مثل تامین مالی) نباشند.

۶- اطلاعات مورد نیاز آنها در بخش تعریف متغیرها باید در دسترس باشد

با توجه به مجموعه شرایط یادشده تعداد ۱۰۶ شرکت در دوره زمانی ۸۵-۱۳۷۶ شرایط فوق را دارا بوده و لذا به عنوان نمونه آماری مشاهداتی معادل ۸۴۴ سال-شرکت انتخاب شده اند.

نحوه جمع آوری داده ها

بخش عمده ای از اطلاعات از نرم افزار «ره آوردنوین» (پارس پرتفولیو) استخراج گردید. بخشی از اطلاعات که از طریق این نرم افزار قابل استحصال نبود (مانند وجه نقد حاصل از فعالیت های عملیاتی) از نرم افزار شرکت «تدبیر پرداز» استخراج گردید. در برخی از موارد نیز از صورت های مالی شرکت ها از طریق سایت اینترنتی www.rdis.com متعلق به مرکز مدیریت پژوهش و مطالعات اسلامی سازمان بورس اوراق بهادار تهران و همچنین بانک اطلاعاتی این سازمان استفاده گردید.

یافته های تحقیق

نگاره (۱)، آماره های توصیفی تحقیق را نشان می دهد. در قسمت الف، کل مشاهدات برابر با ۸۴۴ سال-شرکت وجود دارد و در قسمت ب این نگاره، مشاهدات بر مبنای بازده سهام به دو گروه تفکیک شده است، تعداد ۶۲۲ مشاهده دارای بازده مثبت سهام (اخبار خوب) و تعداد ۲۲۲ مشاهده دارای بازده منفی سهام (اخبار بد) است، به عبارتی ۷۴ درصد مشاهدات دارای اخبار خوب و ۲۶ درصد مشاهدات دارای اخبار بد است. مشابه تحقیق انجام شده توسط پا [۲۵]، شرکت های موجود در نمونه اخبار خوب، به طور متوسط

دارای سود حسابداری، اقلام تعهدی و جریان های نقد عملیاتی بالاتری نسبت به شرکت های موجود در نمونه اخبار خوب هستند.

نگاره (۱). آمار توصیفی داده های تحقیق

قسمت الف - کل مشاهدات ۸۴۴ سال - شرکت

متغیر	میانگین	انحراف معیار	چارک اول	میان	چارک سوم
P_{it-1}	853.583/9	869.1754/3	499.62/3	820.132/0	429.325/7
R_{it}	0/402	0/778	-0/012	0/227	0/602
E_{it}	0/249	0/212	0/127	0/224	0/332
ACC_{it}	0/045	0/261	-0/048	0/033	0/151
CF_{it}	0/204	0/243	0/072	0/172	0/303

قسمت ب - اخبار خوب (بازده مثبت سهام) در مقابل اخبار بد (بازده منفی سهام)

متغیر	اخبار خوب (۶۲۲ مشاهده)		اخبار بد (۲۲۲ مشاهده)	
	میانگین	میان	میانگین	میان
P_{it-1}	909.416/8	011.123/3	598.051.1	875.187
R_{it}	0/615	0/404	-0/194	-0/158
E_{it}	0/296	0/268	0/117	0/116
ACC_{it}	0/059	0/047	0/005	0/017
CF_{it}	0/237	0/210	0/113	0/100

P_{it-1} ، ارزش بازار حقوق صاحبان سهام شرکت آ در پایان سال $t-1$ ابتدای سال t ، R_{it} ، بازده سهام شرکت آ در سال t منتهی به پایان خرداد E_{it} ، ACC_{it} و CF_{it} به ترتیب سود حسابداری، کل اقلام تعهدی، جریان نقد عملیاتی شرکت آ در سال t است E_{it} ، ACC_{it} و CF_{it} با تقسیم بر P_{it-1} همگن شده اند.

تحلیل رگرسیون

فرضیه اول تحقیق

در این تحقیق جهت کشف وجود عدم تقارن زمانی در شناسایی اخبار خوب نسبت به اخبار بد به عبارتی وجود رفتار محافظه کارانه در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از مدل باسو و مدل مورد استفاده بال و براون، به منظور آزمون فرض اول، از روش رگرسیون مقطعی ترکیبی^۱، استفاده ...

1- pooled cross-sectional regression

گردیده است. نتایج حاصل از آزمون این فرضیه در نگاره شماره (۲)، ارائه شده است.

نگاره (۲). نتایج تحلیل رگرسیون آزمون فرض اول

متغیرها مستقل	مقدار ثابت	ضرایب			آماره F	آماره و اتسون دورین	R ² تعدیل شده
		b_3	b_2	b_1			
E_{it}	0/223*** (24/992)	-0/021 (-0/973)	0/119*** (13/510)	0/317*** (4/007)	1/605	127/42	0/310
نمونه اخبار خوب	0/223*** (24/910)		0/119*** (13/466)		1/510	181/33	0/225
نمونه اخبار بد	0/202*** (10/560)		0/436*** (5/605)		1/446	31/414	0/121

(الف) معادله رگرسیونی باسو در اندازه گیری محافظه کاری: $\frac{E_{it}}{P_{it-1}} = b_0 + b_1 D_{it} + b_2 R_{it} + b_3 (R_{it} \times D_{it}) + \varepsilon_{it}$

(ب) معادله رگرسیونی بال و براون: $\frac{E_{it}}{P_{it-1}} = a_1 + \beta_1 R_{it} + \varepsilon_{it}$

R_{it} برابر با سود حسابداری (E_{it})، کل اقلام تعهدی شرکت (ACC_{it}) و جریان های نقد عملیاتی (CF_{it}) است که با تقسیم بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام در ابتدای سال (P_{it-1}) همگن شده اند. R_{it} ، بازده سهام شرکت آ در سال t منتهی به پایان خرداد است. D_{it} ، متغیر مجازی است، در صورتی که اخبار بد وجود داشته باشد برابر با یک و در غیر اینصورت برابر با صفر می باشد. اعداد درون پرانتز، t-value است. * در سطح اطمینان ۹۰٪، ** در سطح اطمینان ۹۵٪، *** در سطح اطمینان ۹۹٪ معنی دار است.

با توجه به نگاره شماره (۲)، در مدل رگرسیونی (ب) کل مشاهدات سال شرکتی بر مبنای مثبت یا منفی بودن بازده سهام آنها به نمونه اخبار خوب و نمونه اخبار بد تفکیک شده اند. انتظار می رفت با توجه به ادبیات تحقیق و مطالب ذکر شده در بخش روش تحقیق، میزان همبستگی سود دوره جاری با بازده منفی سهام بیش از بازده مثبت سهام باشد. نتایج تحلیل رگرسیون مرتبط با مدل بال و براون (مدل ب) برای ضریب b_2 ، در مورد اخبار بد و اخبار خوب به ترتیب ۰/۴۳۶ و ۰/۱۱۹ است و هر دو این ضرایب در سطح اطمینان ۹۹٪ معنی دار هستند، و حاکی از تایید این انتظار می باشند.

متغیر مجازی تاثیر شیب و مقدار ثابت نمونه اخبار بد را منعکس می کند. ضریب b_3 ، در مدل باسو (مدل الف) که تفاوت میزان حساسیت سود حسابداری به بازده منفی و بازده مثبت را اندازه گیری می کند، (و مطابق انتظار و با توجه به ادبیات تحقیق برابر است با تفاضل ضرایب b_2 ، در مدل (ب) در مورد اخبار بد و اخبار خوب (0/119 - 0/436)) ۰/۳۱۷ است. که در سطح اطمینان ۹۹٪ معنی دار می باشد، و حاکی از این است که سود حسابداری حدود سه و نیم مرتبه $(0.119 / [0.317 + 0.119] \approx 3.66)$ نسبت به بازده منفی سهام حساستر از بازده مثبت سهام است. مثبت و معنی دار بودن مقدار ثابت برای هر دو نمونه، دال بر این است که شناسایی سودهای غیر عملیاتی تحقق نیافته جاری ناشی از دوره های قبل با اخبار جاری، همبستگی ندارند. بنابراین می توان اذعان داشت که فرض اول تحقیق تایید می شود.

فرضیه دوم تحقیق

در این تحقیق برای اثبات بیشتر بودن سطح محافظه کاری متاثر از ارقام تعهدی نسبت به جریان های نقد عملیاتی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از مدل باسوء از روش رگرسیون مقطعی تلفیقی، استفاده شده و نتایج حاصل از آزمون این فرضیه در نگاره شماره (۳)، ارائه گردیده است.

نگاره (۳). نتایج تحلیل رگرسیون آزمون فرض دوم

R ² تعدیل شده	F آماره	آماره دوربین واتسون	قبل مورد استفاده	ضرایب			مقدار ثابت	متغیرها مستقل
				b ₃	b ₂	b ₁		
0/019	6/343	1/966	الف	0/249**	0/031**	0/019	0/040***	ACC _{it}
				(2/152)	(2/408)	(0/617)	(3/055)	
0/113	1/761	1/856	الف	0/067	0/088***	-0/040	0/183***	CF _{it}
	36			(0/658)	(7/701)	(-1/449)	(15/829)	

تعریف متغیرها و مدل مورد استفاده با توجه به نگاره (2) است.

با توجه به نگاره شماره (۲)، سطح محافظه کاری یا به عبارتی عدم تقارن زمانی در شناسایی اخبار خوب نسبت به اخبار بد، برای ارقام تعهدی (ACC_{it}) و جریان های نقد عملیاتی (CF_{it}) به ترتیب برابر با ۲۴۹/۰ و ۰/۰۶۷ است (ضریب b₃، برای ارقام تعهدی در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی دار است. حدود ۷۸ درصد از تفاوت زمانی در سود حسابداری با توجه به بازده سهام توسط ارقام تعهدی توضیح داده می شود. بنابراین می توان اذعان داشت که فرض دوم تحقیق نیز تایید می شود.

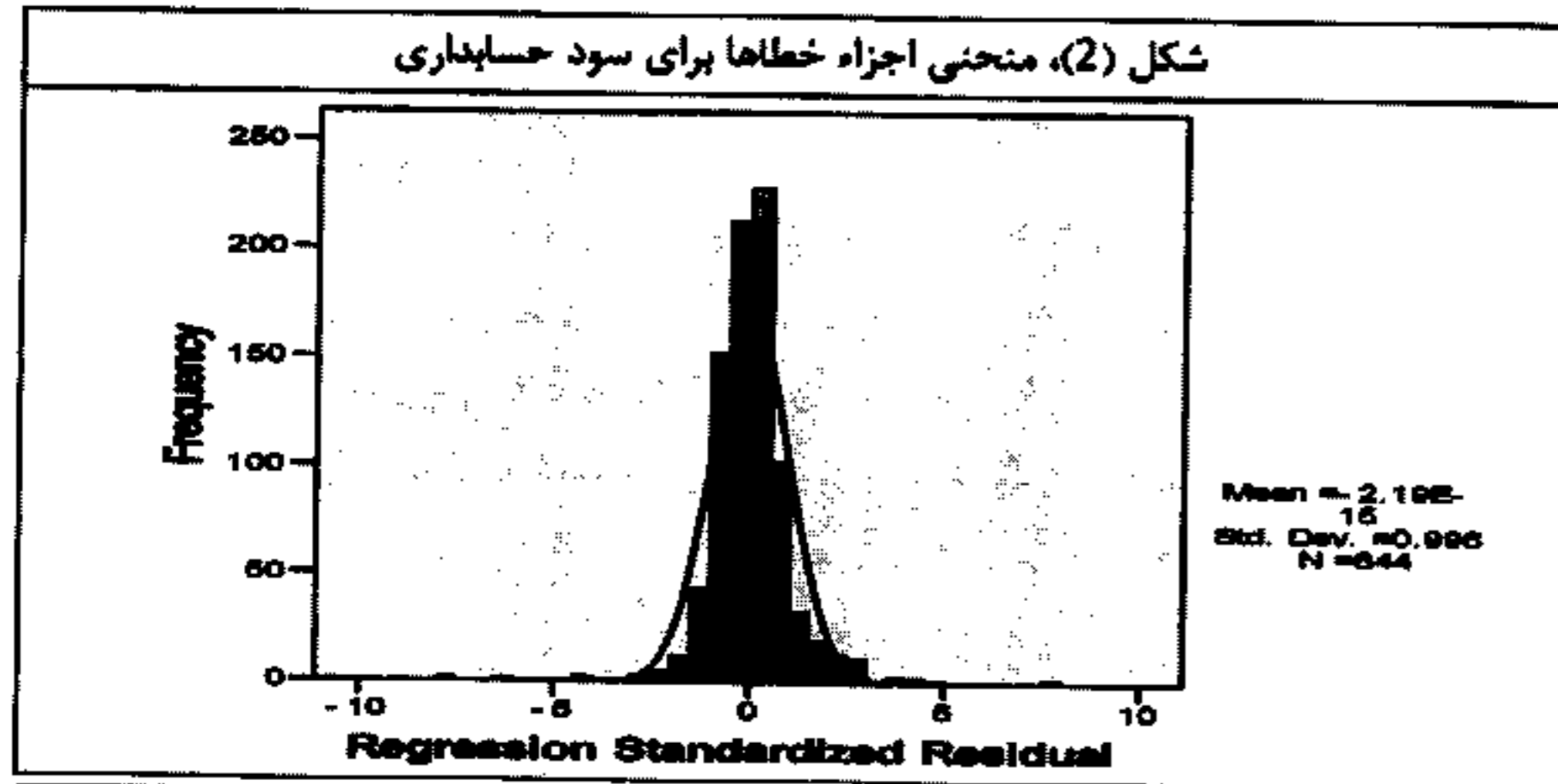
مفروضات رگرسیون خطی

محقق زمانی می تواند از روش رگرسیون خطی استفاده نماید و بر نتایج حاصل از آن اتکا کند که شرایط زیر وجود داشته باشد:

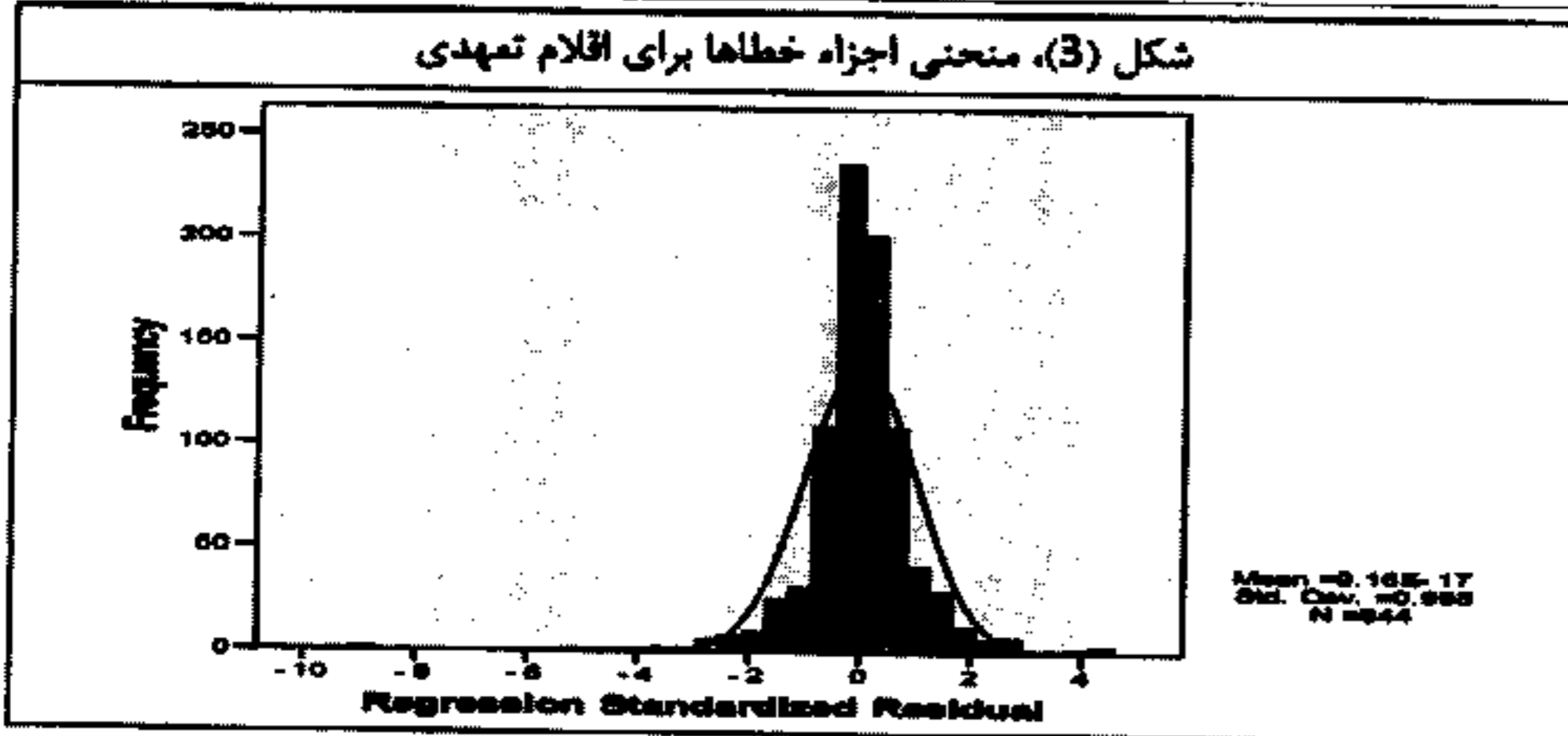
- مدل رگرسیون برازش شده در کل معنی دار باشد، آماره F در نگاره شماره (۲) و (۳) حاکی از معنی دار بودن مدل های برازش شده رگرسیون در سطح اطمینان ۹۹٪ است.
- بین خطاهای مدل همبستگی وجود نداشته باشد، برای آزمون این مطلب از آماره دوربین-واتسون استفاده می شود. اگر این آماره در بازه ۱/۵ و ۲/۵ قرار گیرد می توان گفت در مدل مورد استفاده اجزای خطا همبستگی معنی دار با یکدیگر ندارند. همان گونه که در نگاره شماره (۲) و (۳) ملاحظه می شود این آماره در بازه مورد نظر قرار می گیرد. بنابراین استقلال خطاها در مدل های برازش شده رگرسیون در این تحقیق تایید

می گردد.

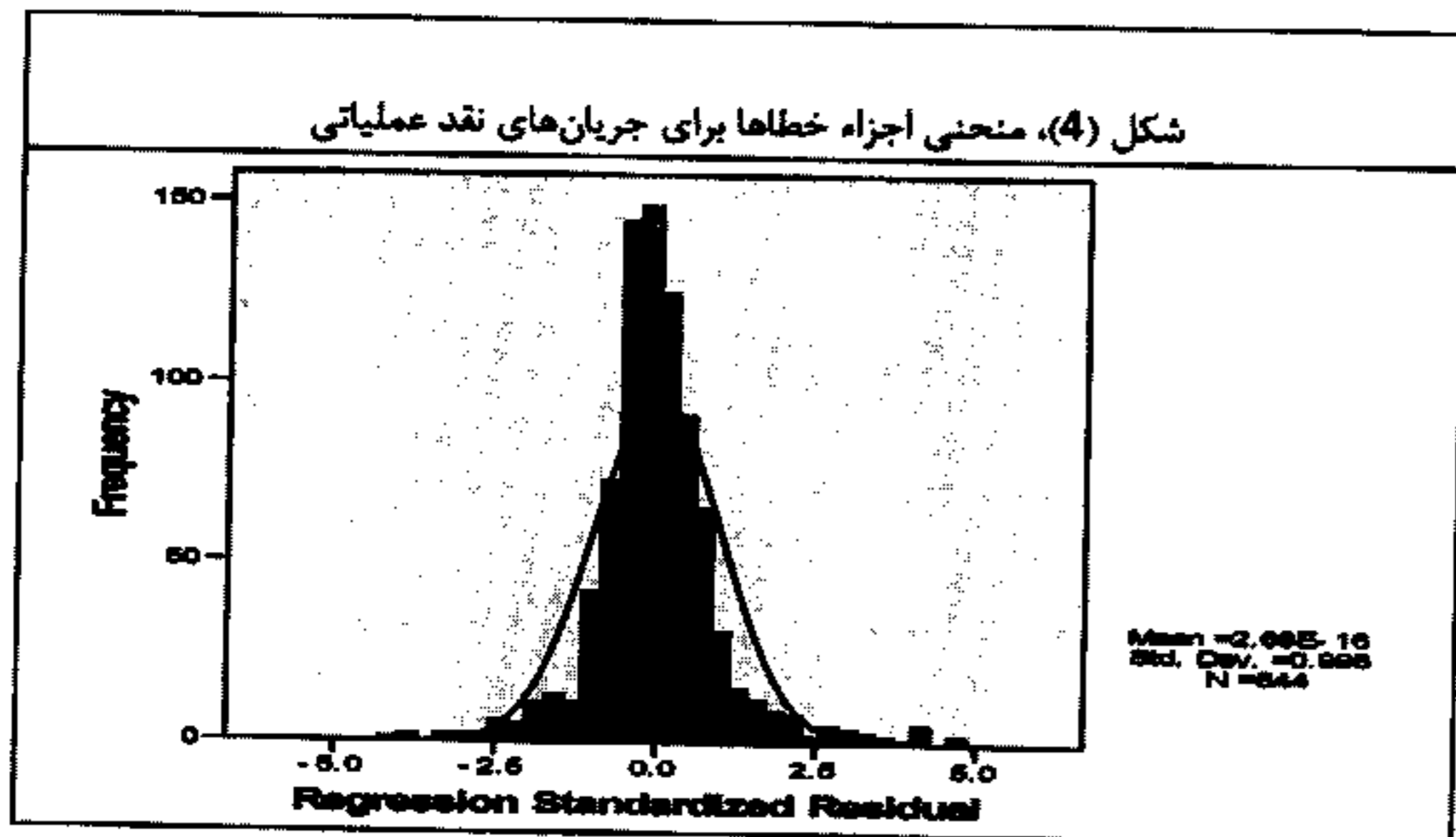
- توزیع خطاها باید نرمال با میانگین صفر باشد. برای این منظور منحنی اجزای خطا در مدل رگرسیون رسم می گردد. آنچنان که در نمودارهای شماره (۲)، (۳) و (۴) مشخص است تقریباً توزیع خطاها نرمال با میانگین صفر است.

شکل (۲)، منحنی اجزاء خطاها برای سود حسابداری

شکل (۳)، منحنی اجزاء خطاها برای ارقام تعهدی

شکل (۴)، منحنی اجزاء خطاها برای جریان های نقد عملیاتی

نتیجه گیری

در این تحقیق تاثیر محافظه کاری بر صورت های مالی گزارش شده شرکت ها مورد بررسی قرار گرفت. محافظه کاری در حسابداری به عنوان شناسایی سریع تر اخبار بد سود نسبت به اخبار خوب با توجه به جریان های نقدی آتی توصیف می شود. در بازارهای کارآ، بازده سهام به طور سیستماتیک و به سرعت تمام اخبار در دسترس عموم را منعکس می کند. بنابراین طبق مطالعه انجام شده توسط باسو [۱۰]، از بازده سهام برای اندازه گیری اخبار استفاده شده است.

به موقع تر بودن سود حسابداری برای اخبار بد حاکی از حساسیت بیشتر سود حسابداری به بازده منفی سهام نسبت به بازده مثبت سهام در یک زمان است، که توسط شیب خط حاصل از رگرسیون معکوس سود حسابداری به بازده اندازه گیری می گردد. در این تحقیق نمونه ای مشتمل بر ۱۰۶ شرکت و ۸۴۴ مشاهده سال-شرکت مورد آزمون قرار گرفت، که نتایج دال بر تایید فرض اول تحقیق مبنی بر بیشتر بودن شیب خط رگرسیون برای اخبار بد نسبت به اخبار خوب به میزان ۰/۳۱۷ و به بیان دیگر اثبات وجود حسابداری محافظه کارانه در نمونه انتخابی است. این نتیجه مشابه مطالعه باسو [۱۵]، پا [۲۵]، احمد و دولمان [۹]، بال، کوتاری و رووین [۱۳]، پاپ و واکر [۱۶] و رویچودھاری و واتس [۲۷] است.

همچنین، فرض بر این است که رفتارهای محافظه کارانه ناشی از اقلام تعهدی، به تفاوت های قابل پیش بینی در ویژگی های جریان نقدی و سود حسابداری منتهی می گردد. مطابق با مطالعه دیچو، نشان داده می شود که به موقع تر بودن سود حسابداری اساساً بر اثر شناسایی به موقع تر اخبار بد از طریق اقلام تعهدی است [۱۸]. اقلام تعهدی، به موقع بودن اخبار خوب گزارش شده در سود حسابداری را، افزایش نمی دهند. همچنین نتایج فرض دوم تحقیق حاضر، مشابه تحقیق پا [۲۵] و باسو [۱۵] و حاکی از این است که ۷۸ درصد از شیب خط رگرسیون سود به بازده سهام ناشی از رفتار محافظه کارانه بوسیله اقلام تعهدی است

پیشنهاد کاربردی تحقیق

به دست اندرکاران تهیه و تدوین مبانی نظری گزارشگری مالی و استاندارد های حسابداری ملی توصیه می شود، نتایج این تحقیق و تحقیقات مشابه داخلی را مد نظر قرار داده و جایگاه مبانی نظری و ویژگی های کیفی خاص گزارشگری مالی از جمله محافظه کاری را با توجه به رویه های حسابداری و شرایط موجود در بازار سرمایه کشور تعیین نمایند.

همچنین، به سرمایه گذاران و تحلیل گران توصیه می شود جهت تصمیمات سرمایه گذاری کوتاه مدت و بلندمدت، در کنار استفاده از ارقام ارائه شده در صورتهای مالی به روش های حسابداری شرکتها از جمله اتخاذ شیوه های حسابداری محافظه کارانه یا متهورانه در تولید ارقام مذکور توجه نمایند.

پیشنهاد های برای تحقیقات آتی

به منظور انجام پژوهشهای آتی در ارتباط با این پژوهش، موضوعات زیر پیشنهاد می شود:

- ۱- برخی از متغیرهای تحقیق حاضر بیش از یک تعریف عملیاتی دارند. به عنوان مثال می توان به جای استفاده از بازده خرید نگهداری سهام از بازده غیر عادی سهام استفاده کرد. روش های متفاوتی برای اندازه گیری محافظه کاری در ادبیات تحقیق معرفی گردیدند که می توان از هر یک از آنها استفاده نمود. همچنین، برای برآورد اقلام تعهدی غیرمنتظره نیز مدل ها متفاوتی موجود است، که می توانند نتایج حاصل از تحقیق را تحت تاثیر قرار دهند.
- ۲- می توان موضوع تحقیق حاضر را در صنایع مختلف مورد بررسی قرار داد و انتظار می رود با توجه به تفاوت ماهیت فعالیت شرکت ها در صنایع مختلف نتایج متفاوتی حاصل شود.
- ۳- سنجش میزان همبستگی بین معیارهای مختلف اندازه گیری محافظه کاری (از جمله معیار عدم تقارن زمانی باسو، معیار اقلام تعهدی گیولی و هاین، معیار MTB استویر و معیار خالص دارایی های بیور و رایان).
- ۴- بررسی رابطه محافظه کاری با اقلام تعهدی اختیاری و غیر اختیاری.
- ۵- بررسی تاثیر اندازه بر محافظه کاری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران.

منابع

- ۱- بنی مهد، بهمن (۱۳۸۵)، "تبیین و ارائه الگو برای اندازه گیری محافظه کاری حسابداری"، رساله دکتری، دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات.
- ۲- رضازاده، جواد و عبدالله آزاد (۱۳۸۷)، "رابطه ی بین عدم تقارن اطلاعاتی و محافظه کاری در گزارشگری مالی"، بررسی های حسابداری و حسابرسی، ۵۴، ص ۶۳.
- ۳- شهریاری، علیرضا (۱۳۸۷)، "بررسی رابطه بین هزینه های سیاسی و محافظه کاری (فرضیه سیاسی) در بورس اوراق بهادار تهران" پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران.
- ۴- ظریف فرد، احمد و امین ناظمی (۱۳۸۳)، "بررسی نقش سود حسابداری و جریان های نقدی در سنجش عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران" بررسی های حسابداری و حسابرسی، ۳۷، ص
- ۵- کردستانی، غلامرضا و حبیب امیر بیگی لنگرودی (۱۳۸۷)، "محافظه کاری در گزارشگری مالی: بررسی رابطه عدم تقارن زمانی سود و MTB به عنوان دو معیار ارزیابی محافظه کاری" بررسی های حسابداری و حسابرسی، ۵۲، ص

۶- کردستانی، غلامرضا و ضیاءالدین مجدی. (۱۳۸۶)، "بررسی رابطه بین ویژگی های کیفی سود و هزینه سزمايه سهام عادی" بررسی های حسابداری و حسابرسی، ۴۸، ص ۸۵.

7- Ahmed, A.S., R. M. Morton and T. F. Schaefer (2000). "Accounting conservatism and the valuation of accounting numbers : Evidence on the Feltham- Ohlson model(1996)", *Journal of Accounting, Auditing & Finance* 15(Summer) : 271-292.

8-Ahmed, A.S., Billings, B.K., Morton, R.M., Stanford-Harris, M., (2002). "The role of accounting conservatism in mitigating bondholder-shareholder conflicts over dividend policy and in reducing debt costs", *The Accounting Review* 77, 867-890.

9- Ahmed, A. S., & Duellman, S. (2007). "Evidence on the role of accounting conservatism in corporate governance." *Journal of Accounting and Economics*, 43, 411-437

10- Ball, R. and L. Shivakumar (2006). "The Role of Accruals in Asymmetrically Timely Gain and Loss Recognition", *Journal of Accounting Research*, Vol. 44, pp. 207-42.

11- Ball, R. and L. Shivakumar (2005). "Earnings Quality in UK Private Firms: Comparative Loss Recognition Timeliness", *Journal of Accounting & Economics*, Vol. 39, pp. 83-128

12- Ball, R. and S.P. Kothari (2007). "Econometrics of the Basu Asymmetric Timeliness Coefficient and Accounting Conservatism", On line, <http://www.ssrn.com>.

13- Ball, R.; S. P. Kothari; and A. Robin. (2000). "The Effect of International Institutional Factors on Properties of Accounting Earnings." *Journal of Accounting & Economics* 29. 1-51

14- Ball, R. and P. Brown, (1968). "An empirical evaluation of accounting income numbers", *Journal of Accounting Research*, Vol. 6 No. 2, pp. 159-78.

15-Basu, S. (1997). "The Conservatism Principle and the Asymmetric Timeliness of Earnings", *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 24, pp. 3-37.

16-Beaver, W.H. and S.G Ryan. (2000). "Biases and Logs in Book Value and Their Effects on the Ability of the Book – to – Market Ratio to Predict Book Return on Equity". *Journal of Accounting Research*, Vol. 38 (Spring) :1359-1373

17-Collins, D.W., Maydew, E.L., Weiss, I.S., (1997). "Changes in the value-relevance of earnings and book values over the past forty years", *Journal of Accounting & Economics* 24, 39-67.

18-Dechow, P.M., (1994). "Accounting earnings and cash flows as measures of firm

performance: The role of accounting accruals", *Journal of Accounting and Economics* 18: 3-42.

19- Dietrich, J. R., K. L. Muller and E. J. Riedl, (2006). "Asymmetric Timeliness Tests of Accounting Conservatism", Online, <http://www.ssrn.com>.

20- Feltham, G. and J.A. Ohlson., (1995). "Valuation and Clean Surplus Accounting for Operating and Financial Activities", *Contemporary Accounting Research* 11 (spring) :689-73

21- Givoly, D., and C. Hayn., (2000). "the Changing Time Series Properties of Earnings , Cash Flows and Accruals : Has Financial Accounting Become More Conservative?", *Journal of Accounting & Economics* 29 (june) : 287-320.

22- Hayn, C., (1995). "The information content of losses", *Journal of Accounting & Economics* 20: 123-153.

23- Hendricksen, Eldon .S and Van Breda, Michael .F , 1992 . Accounting Theory , McGraw-Hill.

24- Kothari, S. and Sloan, R. (1992). "Information in earnings about future earnings: implications for earnings response coefficients", *Journal of Accounting and Economics* 15:143-71.

25- Pae, J. (2007). "Unexpected Accruals and Conditional Accounting Conservatism", *Journal of Business Finance & Accounting*, 34(5) & (6): 681-704.

26- Pope, P.F. and M. Walker, (1999). "International Differences in the Timeliness, Conservatism, and Classification of Earnings", Online, <http://www.ssrn.com>.

27- Roychowdhury, S. and Watts, R. (2007). "Asymmetric timeliness of earnings, market-to-book and conservatism in financial reporting", *Journal of Accounting & Economics*, 44: 2-31.

28- Stober, T. L., (1996). "Do prices behave as if accounting book values are conservative? Cross-sectional tests of the Feltham-Ohlson (1995) valuation model. Working paper, University of Notre Dame .

29- Teoh, SH., I Welch and T. J. Wong (1998). "Earning management and the long run market performance of initial public offering" *the journal of finance* 6.

30- Watts, R.L. (1993). "A proposal for research on conservatism", Working paper , University of Rochester (presented at American Accounting Association national meeting , San Francisco , CA).

31- Watts, R.L. (2003). "Conservatism in Accounting Part I: Explanations and Implications", *Accounting Horizon* 17 (September): 207-221.